

SAID AHMADNING „UFQ” ROMANI MISOLIDA BADIY
ASRLARNI O’ZBEK TILIDAN INGLIZ TILIGA TARJIMA
QILISHNING LINGVISTIK MUOMOLARI

O‘zbekiston milliy universiteti

Xorijiy filologiya fakulteti

Xorijiy til va adabiyoti ingliz tili yo‘nalishi

3-bosqich talabasi Nilufar Ruxillayeva

+998 95 182 88 08

ruxilayevanilyfar@gmail.com

Iroda Jurayeva Ahmedovna,

filologiya fanlari nomzodi, dotsent

ANNOTATSIYA: *Mazkur maqola o‘zbek adabiyoti durdonalaridan biri Said Ahmad qalamiga mansub „Ufq” asarini o‘zbek tilidan ingliz tiliga tarjima qilish jarayonida sodir bo‘lgan bir qancha punktiatsion va leksikologik transformatsiyalarni tahlil qilamiz.*

Kalit so‘zlar: *tarjima, badiiy tarjima, leksikologik transformatsiyalar, orfologik transformatsiyalar, ufq, gramatik transformatsiya, punktiatsion transformatsiya.*

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ПЕРЕВОДА
ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ С УЗБЕКСКОГО НА
АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК (НА
ПРИМЕРЕ РОМАНА "ГОРИЗОНТ" САИДА АХМАДА)

АННОТАЦИЯ: *В данной статье анализируются несколько языковых трансформаций, произошедших при переводе с узбекского на*

английский языка произведения Саида Ахмада «Горизонт», одного из шедевров узбекской литературы.

Ключевые слова: перевод, художественный перевод, лексикологическая трансформация, грамматическая трансформация, орфографическая трансформация.

**LINGUISTIC PROBLEMS OF TRANSLATING ARTISTIC
WORKS FROM UZBEK TO ENGLISH (IN THE EXAMPLE OF THE
NOVEL "THE HORIZON" BY SAID AHMAD)**

***ABSTRACT:** This article analyzes several linguistic transformations that took place during the translation from Uzbek to English of the work „The horizon” by Said Ahmad, one of the masterpieces of Uzbek literature.*

***Keywords:** translation, literary translation, orthological transformations, orthographic transformation, the horizon, lexicological transformation, syntactic transformation, punctuational transformation.*

KIRISH

Tilshunoslik yoki lingvistika tillarni o‘rganuvchi fandır. Tilshunoslikning amaliy va nazariy turlari mavjud bo‘lib, nazariy tilshunoslik tilning strukturasi (grammatikasi) va uning ma‘nosi (semantikasini) o‘rganadi. Grammatika morfologiya (so‘zlarning tuzilishi va o‘zgarishi), sintaksis (so‘zlarning iboralarga va gaplarga biriktrilish qoidalari) va fonologiya (tilni abstrakt tovushlar yordamida o‘rganish) fanlarini qamrab oladi

Said Ahmad – nasrnafis va dramaturg, o‘zbek adabiyotida kichik nasr – hikoya ustasi sifatida tanilgan. Uning ko‘plab yuqori badiiy mahorat ila yozilgan novella va hajviy hikoyalari milliy adabiyotimiz rivojiga salmoqli hissa qo‘shdi. Mislsiz xizmatlari uchun Said Ahmad „Buyuk xizmatlari uchun” va „Do‘stlik” ordenlari hamda „O‘zbekiston qahramoni”, „O‘zbekiston xalq yozuvchisi”,

„O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan san‘at arbobi” sharaflı unvonlariga sazovor bo‘lgan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

„Ufq” trilogiyasi – O‘zbekiston xalq yozuvchisi Said Ahmad (asl ism – sharifi – Saidahmad Husanxo‘joyev) qalamiga mansub 1964-1974-yillar oralig‘ida yozilgan uch qismdan iborat roman. İlk marotaba 1976-yilda G‘afur G‘ulom nomidagi adabiyot va san‘at nashriyoti tomonidan 60000 nusxali qattiq muqovada nashr etilgan. Trilogiya ikkinchi jahon urushi, urush va urushdan keyingi yillardagi o‘zbek millati hayoti va Katta Farg‘ona kanali qazilgan davrdagi voqealarni o‘z ichiga oladi.

NATIJALAR

Mazkur maqolada „Ufq” asarini o‘zbek tilidan ingliz tiliga tarjima qilish jarayonida bu ikki til boshqa boshqa til oilalariga mansub bo‘lgani sababli ko‘plab leksikologik va morfologik transformatiyalar sodir bo‘lgan.

Leksikologik transformatsiyaga misol tarzida faqat o‘zbek tiligagina xos bo‘lgan erkalash, va ma‘nosi yaxshilik tilash kabi so‘zlar bilan koyinish so‘zlari, so‘z birikmalari yoki gaplarni tarjima qilish va konseptdagi aynan ma‘nosini tarjimada o‘quvchiga yetkazib berish katta qiyinchiliklar tug‘diradigan muammolar juda ko‘p uchraydi. Va aynan shu kabi muammolar tarjima jarayonidagi leksikologik transformatsiyalar yuz berishiga sababchi bo‘ladi.

MUHOKAMA

Ushbu asarni tarjima qilish jarayonida turli xil transformatsiyalar yuzaga kelganligini ko‘rishimiz mumkin. Jumladan, morfologik transformatsiya, sintaktik transformatsiya, punktiatsion transformatsiya va grammatik transformatsiyalar ham mavjud. Ikki til bir biriga qardosh til bo‘lmaganligi yoki bir-biridan umuman farq qilganligi sababli transformatsiyalarning aksariyati Punktatsiya bo‘limiga to‘g‘ri keladi. Misol uchun asardagi ushbu gapda punktiatsion transformatsiyaga uchragan gaplarni ko‘rib chiqishimiz mumkin.

O‘zbekcha: -Yana suvga tushaman, bildingmi ! Sen aralashmay tur!

Inglizcha:” I will go into the water again, you know, don't interfere!”

Ushbu gapda bir emas bir nechta transformatsiyalar foydalanilganini ko'rishingiz mumkin. Masalan, so'z ortishi bilan bog'liq (leksikologik transformatsiya). Hamda so'roq gap tarjimada darak gapga aylangan. Shuningdek orfografik transformatsiya ham yuz bergan.

„og'irroq bo'ling” o'zbek tilidan ingliz tiliga tarjima qilinganda „be more patient” deya tarjima qilinadi. Yani „sabrliroq bo'ling” degan manoni anglatadi, va bu leksikologik transformatsiyaga misol bo'ladi.

XULOSA

Mazkur maqola yozilishining asosiy sabablaridan biri o'zbek adabiyotini jahon adabiyoti orasidan joy egallashiga hissa qo'shish uchun qo'yilyotgan ulkan qadamlardan biri deyish mumkin. Yani tarjima qilinayotgan asar haqida va asar muallifi haqida oz bo'lsada ma'lumot yetkazishdir.

REFERENCES

1. <https://arboblar.uz/uz/people/said-akhmad> Solijonov Juraali Kamoljonovich. (2022).
2. Lingua-perspective Problems and Solutions of Translating the Plant and Food Names in the "Harry Potter" books from English into Uzbek. ASEAN Journal on Science & Technology for Development, Vol 39(No 4,), 221–229. doi: 10.5281/zenodo.6607317 <https://doi.org/10.5281/zenodo.6607317>
3. Kamoljonovich, S. J. (2022). JK ROULINGNING FANTASTIK ASARLARIDAGI ANTROPONIMLARNING LINGVO-PERSPEKTIV MUAMMOLARI. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2(1), 334-343. <https://doi.org/10.24412/2181-2454-2022-1-334-343>
4. Kamoljonovich, S. J., & O'G, Y. N. U. B. (2022). BADIY TARJIMA UCHUN TARJIMA USULLARI TAHLILI (IAN TUHOVSKIY ASARLARI MISOLIDA). Ta'lim fidoyilari, 18(5), 32-37.
5. Jo'ramurodova, Z., & Solijonov, J. (2022, April). JK ROULINGNING „BIDL QISSANAVIS ERTAKLARI”(„THE TALES OF BEEDLE THE BARD”) ASARIDAGI ANTROPONIMLARNING O'ZBEK TILIDAN INGLIZ

TILIGA TARJIMA QILISHDAGI MUAMMOLARI. In МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ:" СОВРЕМЕННЫЕ ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ПАРАДИГМЫ: ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ТРАДИЦИЙ И ИННОВАЦИЙ II" (Vol. 2, No. 18.03, pp. 554-560). <https://doi.org/10.47100/nuu.v2i18.03.115>

Qodirovna, A. Z., & Kamoljonovich, S. J. (2022).

6. JK ROULINGNING, GARRI POTTER VA AFSUNGARLAR TOSHI”ROMANIDAGI SEHRGARLAR OBRAZINI INGLIZ TILIDAN O’ZBEK TILIGA TARJIMA QILISHNING LINGVO-PERSPEKTIV TAHLILI. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2(3), 176-180. <https://doi.org/10.24412/2181-2454-2022-3-176-180>